

Δελτίο Τύπου

21 Ιουνίου 2022

**Οι προβλέψεις του υποδείγματος παραγόντων
για τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές του ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας**
Μονάδα Οικονομικών Προβλέψεων Υποδείγματος Παραγόντων

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του υποδείγματος παραγόντων του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) της Ελλάδας για το έτος 2022 προβλέπεται στο 4,3%. Η εκτίμηση αυτή ενσωματώνει τα πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία για την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας στο πρώτο τρίμηνο του 2022. Τα στοιχεία αυτά στην πλειονότητά τους αντικατοπτρίζουν τη διατήρηση μίας έντονα θετικής δυναμικής στην οικονομία, καθώς ο αντίκτυπος των δυσμενών εξελίξεων που σχετίζονται με τον πόλεμο, τις πληθωριστικές πιέσεις και την αυξανόμενη αβεβαιότητα είχαν εκδηλωθεί μέχρι εκείνο το χρονικό σημείο μόνο σε έναν περιορισμένο αριθμό μεταβλητών.

Η τρέχουσα συγκυρία χαρακτηρίζεται από αλληπάλληλες εξελίξεις οι οποίες ασκούν αντίρροπες δυνάμεις στην οικονομία και δυσχεραίνουν τη διενέργεια προβλέψεων για το ΑΕΠ. Από τη μία πλευρά, η βελτίωση των συνθηκών στο μέτωπο της πανδημίας ευνοεί την περαιτέρω ανάκαμψη σημαντικών κλάδων της οικονομίας. Από την άλλη πλευρά, ο πόλεμος στην Ουκρανία, και το γενικότερο κλίμα γεωπολιτικών εντάσεων που επικρατεί, έχουν οδηγήσει σε αναθεώρηση των αρχικών εκτιμήσεων για την πορεία της ευρωπαϊκής οικονομίας, επαναφέροντας την αβεβαιότητα, εκτινάσσοντας το ενεργειακό κόστος, εντείνοντας τις αυξήσεις στις τιμές των προϊόντων και διαταράσσοντας τη λειτουργία των εφοδιαστικών αλυσίδων σε κρίσιμους τομείς. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ της Ελλάδας επηρεάζεται και από τις παρεμβάσεις πολιτικής που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση των έκτακτων συνθηκών, σε συνδυασμό με ήδη δρομολογημένες δράσεις πολιτικής, όπως η σταδιακή υλοποίηση των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν λόγω του πολέμου και του γενικότερου κλίματος γεωπολιτικών εντάσεων, η ανωτέρω πρόβλεψη για την εξέλιξη του πραγματικού ΑΕΠ της Ελλάδας υπόκειται σε σημαντικό βαθμό αβεβαιότητας. Στην παρούσα συγκυρία, οι κίνδυνοι ενός λιγότερο ευνοϊκού αποτελέσματος σε σχέση με την πρόβλεψη είναι αρκετοί, και περιλαμβάνουν οποιαδήποτε περαιτέρω δυσμενή εξέλιξη σε ό,τι αφορά τη γεωπολιτική κατάσταση, τις χρηματοδοτικές συνθήκες, την πορεία του πληθωρισμού, τις τιμές της ενέργειας, αλλά και τις επιδημιολογικές συνθήκες, καθώς η πανδημία εξακολουθεί να αποτελεί απειλή για τη διεθνή οικονομία. Από την άλλη πλευρά, προς μία περισσότερο ευνοϊκή εξέλιξη του ΑΕΠ θα μπορούσαν να συμβάλουν οι επιδράσεις μίας ισχυρής ανάκαμψης του τουριστικού τομέα της Ελλάδας, η υλοποίηση των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και η εντατικοποίηση των επενδύσεων που συνδέονται με την ψηφιοποίηση, την εξοικονόμηση ενέργειας και τον περιορισμό της ενεργειακής εξάρτησης.

Πίνακας 1: Εκτιμώμενος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ για το έτος 2022
(% ως προς την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους)

	2022		
Τρίμηνα	2022Q2	2022Q3	2022Q4
Τριμηνιαίος ρυθμός μεταβολής	3,90 [3,66 , 4,14]	2,87 [2,40 , 3,35]	3,57 [2,90 , 4,24]
Μέσος ρυθμός μεταβολής α΄ εξαμήνου*	5,45 [5,33, 5,57]	-	
Μέσος ρυθμός μεταβολής β΄ εξαμήνου	-	3,22 [2,65 , 3,79]	
Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής*	4,34 [3,99 , 4,68]		

Σημείωση: Οι τιμές στις αγκύλες δείχνουν το κάτω και άνω όριο του διαστήματος εμπιστοσύνης της πρόβλεψης στο επίπεδο 95%.

*Ο μέσος ρυθμός μεταβολής α' εξαμήνου και ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του 2022 ενσωματώνουν το επίσημο διαθέσιμο (προσωρινό) στοιχείο για το πρώτο τρίμηνο του 2022, σε εποχικά διορθωμένη βάση.

Αναλυτική παρουσίαση των προβλέψεων του ΚΕΠΕ

Στον Πίνακα 1¹ παρουσιάζονται οι προβλέψεις του ΚΕΠΕ αναφορικά με την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ για το έτος 2022. Οι προβλέψεις αυτές προκύπτουν από την εφαρμογή ενός δυναμικού υποδείγματος παραγόντων (dynamic factor model)², στη βάση στοιχείων για 126 μεταβλητές³ οι οποίες καλύπτουν τις κύριες παραμέτρους της οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα σε τριμηνιαία συχνότητα κατά τη χρονική περίοδο από το πρώτο τρίμηνο του 2000 έως το πρώτο τρίμηνο του 2022.

Η τρέχουσα συγκυρία χαρακτηρίζεται από εξελίξεις που ασκούν αντίρροπες δυνάμεις στην οικονομική δραστηριότητα και δυσχεραίνουν τη διενέργεια προβλέψεων για το ΑΕΠ.⁴ Από τη μία πλευρά, στο μέτωπο της πανδημίας, η βελτίωση της επιδημιολογικής κατάστασης και η άρση των περιοριστικών μέτρων που επηρέασαν σημαντικά την οικονομική δραστηριότητα το προηγούμενο διάστημα ευνοούν την περαιτέρω ανάκαμψη σημαντικών κλάδων που είχαν πληγεί ιδιαίτερα κατά το διάστημα αυτό (τουρισμός, εστίαση, λιανικό εμπόριο, αναψυχή κ.ά.). Από την άλλη πλευρά, ο πόλεμος στην Ουκρανία, και το γενικότερο κλίμα γεωπολιτικών εντάσεων που επικρατεί, έχουν οδηγήσει σε αναθεώρηση των αρχικών εκτιμήσεων για την πορεία της ευρωπαϊκής οικονομίας, επαναφέροντας την αβεβαιότητα, εκτινάσσοντας το ενεργειακό κόστος, εντείνοντας τις αυξήσεις στις τιμές των προϊόντων και διαταράσσοντας τη λειτουργία των εφοδιαστικών αλυσίδων σε κρίσιμους τομείς. Οι επιπτώσεις των συνθηκών που έχουν διαμορφωθεί λόγω του πολέμου έχουν γίνει ιδιαίτερα αισθητές στα πεδία των τιμών της ενέργειας και του πληθωρισμού, επιβαρύνοντας σημαντικά τον προϋπολογισμό των νοικοκυριών και το κόστος παραγωγής. Στην Ευρώπη, η ανάγκη αντιμετώπισης του πληθωριστικού σοκ οδηγεί σε ομαλοποίηση της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ και αύξηση των επιτοκίων, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τις χώρες-μέλη σε όρους κόστους δανεισμού και εξυπηρέτησης του υφιστάμενου χρέους. Στην Ελλάδα, η προσπάθεια αντιμετώπισης της ακρίβειας περιλαμβάνει τη λήψη νέων μέτρων στήριξης της οικονομίας, με παράλληλη προσαρμογή των αποφάσεων πολιτικής σε τομείς που συνδέονται άμεσα με το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών. Παράλληλα με τα μέτρα αυτά, η ελληνική οικονομία υποστηρίζεται από ήδη δρομολογημένες δράσεις πολιτικής, όπως η σταδιακή υλοποίηση των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Σε όλα τα παραπάνω πεδία παρουσιάζονται διαρκώς νέες εξελίξεις, η πορεία και η επίπτωση των οποίων στον ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ της Ελλάδας είναι πολύ δύσκολο να εκτιμηθούν εκ των προτέρων.

Σύμφωνα με τις οικονομετρικές εκτιμήσεις του ΚΕΠΕ, ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ για το σύνολο του 2022 προβλέπεται στο 4,3%, και οι σχετικοί ρυθμοί μεταβολής για το πρώτο και το δεύτερο εξάμηνο του 2022, σε σχέση με τις αντίστοιχες περιόδους του 2021, εκτιμώνται στο 5,5% και 3,2%, αντίστοιχα. Οι προβλέψεις σε τριμηνιαία βάση εμφανίζουν θετικό πρόσημο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (3,9% στο δεύτερο τρίμηνο, 2,9% στο τρίτο τρίμηνο και 3,6% στο τέταρτο τρίμηνο). Σε ό,τι αφορά το πρώτο εξάμηνο του έτους, η παρούσα εκτίμηση βρίσκεται κοντά στην αντίστοιχη

¹ Η ημερομηνία διεξαγωγής της παρούσας πρόβλεψης είναι η 17η Ιουνίου 2022.

² Αναλυτική περιγραφή του δυναμικού υποδείγματος παραγόντων παρουσιάζεται στο Τεύχος 15 των *Οικονομικών Εξελίξεων* (Ιούνιος 2011, σσ. 20-22), https://www.kepe.gr/images/oikonomikes_ekselikseis/TEYXOS_15gr.pdf.

³ Το δείγμα περιλαμβάνει μεταβλητές από τις κατηγορίες των πραγματικών και ονομαστικών μεγεθών, καθώς και μεταβλητές που αντανακλούν προσδοκίες και εκτιμήσεις. Η απαραίτητη για τις εκτιμήσεις εποχική διόρθωση των χρονολογικών σειρών πραγματοποιείται με τη χρήση του προγράμματος Demetra+, στη βάση του φίλτρου TRAMO/SEATS.

⁴ Είναι σημαντικό να επισημανθούν ορισμένοι περιορισμοί που μπορεί να επηρεάζουν την προβλεπτική επίδοση του υποδείγματος παραγόντων σε περιόδους έκτακτων γεγονότων με έντονο αντίκτυπο στην οικονομική συγκυρία. Συγκεκριμένα, το υπόδειγμα παραγόντων που εφαρμόζεται δεν ενσωματώνει την άμεση εκτίμηση των επιδράσεων των μέτρων πολιτικής (policy neutral), ούτε αποτελεί υπόδειγμα κατάλληλο για την απευθείας ανάλυση επιπτώσεων (impact analysis) μεγάλων διαταραχών που δημιουργούν έκτακτες οικονομικές συνθήκες και οδηγούν σε ξαφνικές και ακραίες (εκτός πορείας σύμφωνα με την τάση) μεταβολές του ΑΕΠ. Αντ' αυτού, εμπεριέχει τις όποιες επιδράσεις τέτοιων γεγονότων ή μέτρων πολιτικής εμμέσως, μέσω των ενσωματωμένων μεταβλητών μέχρι και την πιο πρόσφατη περίοδο αναφοράς. Επιπλέον, οι εκτιμήσεις του υποδείγματος στηρίζονται σε τριμηνιαία δεδομένα με υστέρηση ενός τριμήνου, και επομένως η πρόβλεψη δεν λαμβάνει υπόψη τις όποιες πολύ πρόσφατες σημαντικές εξελίξεις σε ημερήσιο ή εβδομαδιαίο επίπεδο.

προηγούμενη πρόβλεψη του ΚΕΠΕ (5,2%), γεγονός που αντανάκλα την επιβεβαίωση των θετικών προσδοκιών αναφορικά με τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ στο πρώτο τρίμηνο του έτους (7,0% σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ).

Η ανωτέρω πρόβλεψη συνιστά μία εκτίμηση ότι στην πορεία του έτους 2022 η ελληνική οικονομία θα εξακολουθήσει να ανακάμπτει με ρυθμούς οι οποίοι θα της επιτρέψουν να αναπληρώσει τις απώλειες που είχαν σημειωθεί λόγω της πανδημίας, και να ξεπεράσει σε πραγματικούς όρους το επίπεδο του ΑΕΠ του έτους 2019. Η εκτίμηση αυτή απορρέει από την ευνοϊκή εξέλιξη των περισσότερων από τα οικονομικά μεγέθη που ενσωματώνονται στην πρόβλεψη. Συγκεκριμένα, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022, η οικονομία στο σύνολό της διατήρησε μία έντονα θετική δυναμική, με τον αντίκτυπο των δυσμενών εξελίξεων που σχετίζονται με τον πόλεμο, τις πληθωριστικές πιέσεις και την αυξανόμενη αβεβαιότητα να εκδηλώνονται μέχρι εκείνο το χρονικό σημείο μόνο σε έναν περιορισμένο αριθμό μεταβλητών.

Πιο αναλυτικά, για το πρώτο τρίμηνο του 2022, οι παρατηρήσεις σε μη εποχικά και ημερολογιακά διορθωμένη βάση σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2021 δείχνουν μεγάλη αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου και των εξαγωγών υπηρεσιών, με παράλληλη συγκρατημένη άνοδο των εξαγωγών αγαθών και της καταναλωτικής δαπάνης της Γενικής Κυβέρνησης. Ανοδικές ήταν επίσης οι εξελίξεις στον δείκτη βιομηχανικής παραγωγής, στον δείκτη κύκλου εργασιών στη βιομηχανία, καθώς και στον δείκτη όγκου στο λιανικό εμπόριο, ο οποίος αυξήθηκε σε όλες τις υποκατηγορίες εκτός από τα μεγάλα καταστήματα τροφίμων και τα τρόφιμα-ποτά-καπνό. Παράλληλα, άνοδος σημειώθηκε στον δείκτη κύκλου εργασιών στο χονδρικό εμπόριο και στην οικοδομική δραστηριότητα σε όρους όγκου και στη βάση των οικοδομικών αδειών. Επιπλέον, ιδιαίτερα ισχυρή ανάκαμψη παρατηρήθηκε στον τουρισμό, όπου οι ταξιδιωτικές εισπράξεις τριπλασιάστηκαν σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους, ενώ ευνοϊκές ήταν οι εξελίξεις και στις εισπράξεις από μεταφορές, οι οποίες συνέχισαν να αυξάνονται με ταχύ ρυθμό. Όσον αφορά την πορεία της εγχώριας αγοράς εργασίας, στο πρώτο τρίμηνο του 2022 παρατηρήθηκε περαιτέρω βελτίωση των συνθηκών, με σημαντική αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων και αντίστοιχη μείωση του αριθμού των ανέργων σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

Από την άλλη πλευρά, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022 εμφανείς ήταν οι αυξήσεις στις τιμές και στο κόστος της ενέργειας, με σημαντική άνοδο του δείκτη τιμών καταναλωτή, ιδιαίτερα στις κατηγορίες της στέγασης, των μεταφορών, της διατροφής-μη αλκοολούχων ποτών, και της ένδυσης-υπόδησης, καθώς επίσης και στον πετρελαϊκό δείκτη Brent και τους δείκτες εισροών στη γεωργία. Επιπλέον, ορατός ήταν ο αντίκτυπος της αυξημένης αβεβαιότητας στην απόδοση του δεκαετούς ελληνικού ομολόγου, η οποία σημείωσε σημαντική άνοδο με παράλληλη διεύρυνση του σχετικού περιθωρίου (spread) έναντι του αντίστοιχου γερμανικού. Σε σχέση με τους δείκτες που αντανάκλουν τις προσδοκίες και εκτιμήσεις των συμμετεχόντων στην οικονομική δραστηριότητα για την πορεία της οικονομίας, οι εξελίξεις κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022, σε σύγκριση με το τελευταίο τρίμηνο του 2021, ήταν ανάμεικτες. Ειδικότερα, ο δείκτης οικονομικού κλίματος υποχώρησε για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ενισχύθηκε ελαφρώς για την Ελλάδα, ενώ σε ό,τι αφορά τις επιχειρηματικές προσδοκίες στην Ελλάδα παρατηρήθηκε βελτίωση στη βιομηχανία, επιδείνωση στο λιανικό εμπόριο και σταθερότητα στις κατασκευές.

Με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν λόγω του πολέμου και της γενικότερης αναζωπύρωσης των γεωπολιτικών εντάσεων, θα πρέπει να τονιστεί ότι η ανωτέρω πρόβλεψη για την εξέλιξη του πραγματικού ΑΕΠ της Ελλάδας υπόκειται σε σημαντικό βαθμό αβεβαιότητας. Συγκεκριμένα, στην παρούσα συγκυρία, οι κίνδυνοι ενός λιγότερο ευνοϊκού αποτελέσματος σε σχέση με την πρόβλεψη είναι αρκετοί, και περιλαμβάνουν οποιαδήποτε περαιτέρω δυσμενή εξέλιξη σε ό,τι αφορά τη γεωπολιτική κατάσταση, τις χρηματοδοτικές συνθήκες, την πορεία του πληθωρισμού, τη διαδρομή των τιμών της ενέργειας, αλλά και τις επιδημιολογικές συνθήκες, καθώς η πανδημία εξακολουθεί να αποτελεί απειλή για τη διεθνή οικονομία. Από την άλλη πλευρά, προς μία περισσότερο ευνοϊκή εξέλιξη του ΑΕΠ θα μπορούσαν να συμβάλουν οι επιδράσεις μίας ισχυρής ανάκαμψης του τουριστικού τομέα της Ελλάδας, η υλοποίηση των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και η εντατικοποίηση των επενδύσεων που συνδέονται με την ψηφιοποίηση, την εξοικονόμηση ενέργειας και τον περιορισμό της ενεργειακής εξάρτησης.